

U S N E S E N Í

Zvláštní senát zřízený podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, složený z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců JUDr. Karla Hasche, JUDr. Antonína Draštíka, JUDr. Pavla Simona, JUDr. Milady Tomkové a JUDr. Marie Žiškové, rozhodl o návrhu **Úřadu pro ochranu osobních údajů**, se sídlem pplk. Sochora 27, Praha 7 na rozhodnutí kompetenčního sporu mezi ním a **1) Okresním soudem v Benešově, 2) Krajským soudem v Praze a 3) Nejvyšším soudem ČR** a dalších účastníků sporu vedeného u Okresního soudu v Benešově pod sp. zn. 10 C 939/2004, o splnění povinností podle zákona č. 256/1992 Sb.: **žalobce Mgr. M. Š.**, a žalované **České republiky-Ministerstvu vnitra**, se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, IČO 00007064,

t a k t o :

I. Příslušný vydat rozhodnutí ve věci žaloby o splnění povinností podle zákona č. 256/1992 Sb., vedené u Okresního soudu v Benešově pod sp. zn. 10 C 939/2004, **je soud.**

II. Usnesení Okresního soudu v Benešově ze dne 19. 7. 2004, čj. 10 C 939/2004 - 2, usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 29. října 2004, čj. 28 Co 427/2004 - 17 a usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 3. 2005, čj. 30 Cdo 450/2005 - 55, **se zrušují.**

O d ů v o d n ě n í :

Návrhem doručeným zvláštnímu senátu dne 17. srpna 2012 se Úřad pro ochranu osobních údajů (dále též jen „navrhovatel“ či „Úřad“) domáhá, aby zvláštní senát rozhodl kompetenční spor vzniklý podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, ve znění pozdějších předpisů, mezi ním a Okresním soudem v Benešově, Krajským soudem v Praze a Nejvyšším soudem ČR.

Z předloženého soudního spisu byly zjištěny následující skutečnosti:

Žalobce se domáhal žalobou podanou u Okresního soudu v Benešově (kterou rozšířil při jednání 15. března 2004) po žalované písemné omluvy doporučeným dopisem, datovaným, s vlastnoručním podpisem ministra s otiskem kulatého razítka Ministerstva vnitra opatřeným dopisem, obsahující omluvu žalobci za nadbytečné a neoprávněné zjišťování a evidování jeho údajů, ke kterému došlo 8. 3. 1999 ve vrátnici při jeho vstupu do budovy Policie ČR, Praha 4, Sdružení 1/1664, kdy bylo do návštěvního lístku zapsáno jméno, příjmení, datum narození, rodné číslo a číslo řidičského průkazu žalobce.

Okresní soud v Benešově usnesením ze dne 19. července 2004, č. j. 10 C 939/2004 - 2, řízení o žalobě zastavil (výrok I) a rozhodl, že věc bude po právní moci usnesení postoupena Úřadu. Výrokem II. rozhodl o náhradě nákladů řízení. Soud v odůvodnění uvedl, že podle § 7 odst. 1 a 2 o. s. ř. projednávají a rozhodují soudy spory a jiné právní věci, které vyplývají z občanskoprávních, pracovních a rodinných i obchodních vztahů, pokud je ze zákona neprojednávají a nerozhodují o nich jiné orgány. Podle zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, který zrušil svým § 48 zákon č. 256/1992 Sb., jsou subjekty údajů oprávněny obrátit se na Úřad pro ochranu osobních údajů se žádostí o zajištění opatření k nápravě, přičemž z ustanovení § 21 odst. 2 citovaného zákona vyplývá, která práva mohou tyto subjekty požadovat. Uzavřel, že v dané věci má pravomoc k rozhodnutí Úřad a nikoliv okresní soud, přičemž odkázal na rozhodnutí zvláštního senátu ze dne 6. února 2004, č. j. Konf 15/2003 - 24.

K odvolání žalobce Krajský soud v Praze usnesením ze dne 29. října 2004, č. j. 10 C 939/2004 - 17, rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Ztotožnil se s odůvodněním napadeného usnesení okresním soudem i s obsahem usnesení zvláštního senátu ze dne 6. února 2004, č. j. Konf 15/2003 - 24.

K dovolání žalobce Nejvyšší soud České republiky usnesením ze dne 31. března 2005, č. j. 30 Cdo 450/2005 - 55, dovolání žalobce zamítl.

Po postoupení věci Úřad dospěl k závěru, že není věcně příslušný ve věci rozhodnout a proto věc založil bez dalšího opatření. Žalobce podal žalobu na nečinnost, kterou však Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 30. dubna 2008, čj. 8 Ca 352/2008 - 22, zamítl. Na základě kasační stížnosti žalobce poté Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 16. prosince 2008, čj. 2 Ans 9/2008 - 55, rozhodl o zrušení tohoto rozsudku a věc vrátil Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení se závazným právním názorem, že i po novele zákona č. 101/2000 Sb. provedené zákonem č. 439/2004 Sb. je zde pravomoc Úřadu rozhodovat spory podle § 21 zákona č. 101/2000 Sb. mezi správci a subjekty údajů. Vázán tímto názorem nařídil Městský soud v Praze rozsudkem čj. 8 Ca 468/2008 - 69 ze dne 29. 1. 2009, že je Úřad povinen v dané věci rozhodnout ve stanovené lhůtě 30 dnů.

Poté vydal Úřad dne 9. dubna 2009 rozhodnutí sp. zn. SPR-1672/09-6, kterým nároku žalobce vůči žalované nevyhověl. Rozklad žalobce proti rozhodnutí byl zamítnut rozhodnutím předsedy Úřadu ze dne 6. srpna 2009, sp. zn. SRP-1672/09-19.

Proti rozhodnutím Úřadu podal žalobce správní žalobu. Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 28. 6. 2012, čj. 8 Ca 290/2009 - 83, obě výše uvedená rozhodnutí Úřadu prohlásil za nicotná s odkazem na rozhodnutí zvláštního senátu ze dne 17. října 2011, čj. Konf 11/2011 - 6, ze dne 14. 6. 2012, čj. Konf 10/2012 - 6 a ze dne 24. 2. 2010, čj. Konf 56/2009 - 7. Zdůraznil, že od účinnosti novelizace zákona č. 101/2000 Sb. provedené zákonem č. 439/2004 Sb., není Úřad oprávněn rozhodovat o soukromoprávních sporech mezi subjektem údajů a správcem; tato pravomoc přísluší soudům.

Navrhovatel ve svém podání svou kompetenci k rozhodnutí uvedeného sporu odmítá. Domnívá se, že argumentace Nejvyššího soudu ČR přechodnými ustanoveními k zákonu č. 439/2004 Sb., je nesprávná, neboť v době rozhodování obecných soudů žádné správní řízení před Úřadem ještě neběželo. Současně v době vyhlášení rozhodnutí odvolacího soudu již byla právní úprava odlišná a soud k ní měl přihlížet. Úřad se naopak shoduje s rozsudkem Městského soudu v Praze, čj. 8 Ca 290/2009 - 83, který prohlásil jeho vydaná rozhodnutí

za nicotná, přičemž sám Úřad zastával od počátku názor, že není ve věci věcně příslušný. Ustanovení § 29 ani § 21 odst. 1 a 3 zák. č. 101/2000 Sb. ve znění do 31. prosince 2011 neumožňovalo Úřadu řešit soukromoprávní spory mezi správcem osobních údajů a subjektem údajů. Úřad je dozorovým orgánem, který má pravomoc k provádění veřejnoprávní kontroly při zpracování osobních údajů, případně k vedení správního řízení o uložení sankce za správní delikt apod. Úřad naopak nemá pravomoc uložit správci povinnost omluvit se na základě návrhu konkrétního stěžovatele. Úřad dále odkazuje na usnesení zvláštního senátu ze dne 24. února 2010, čj. Konf 56/2009 - 7, podle kterého není dána pravomoc Úřadu rozhodnout o náhradě škody či jiné nemajetkové újmě, dále na usnesení zvláštního senátu ze dne 14. června 2012, čj. Konf 10/2012 - 6, podle kterého jsou kompetence Úřadu kontrolní a dozorové a subjektu údajů by mělo být zachováno právo na přístup k soudu při řešení jeho sporů se správcem. Konstatoval, že existuje již ustálená judikatura zvláštního senátu, podle které zákon č. 101/2000 Sb. od účinnosti zákona č. 439/2004 Sb., neumožňuje Úřadu vést správní řízení o nárocích mezi subjekty údajů a správcem a že pravomoc k řešení těchto sporů je dána soudům. Na závěr dodal, že podle názoru uvedeného v usnesení zvláštního senátu sp. zn. Konf 10/2012 rozhoduje zvláštní senát o kompetenčním sporu podle skutkového a právního stavu ke dni svého rozhodnutí. Od 1. ledna 2012 (tj. od účinnosti zákona č. 468/2011 Sb.) přitom byla vypuštěna ustanovení § 21 odst. 3 a 4 zákona č. 101/2000 Sb., ze kterých dovozuje Nejvyšší správní soud v rozsudku čj. 2 Ans 9/2008 - 55 pravomoc Úřadu k vedení sporných řízení.

Při řešení vzniklého sporu o pravomoc mezi správním úřadem a obecným soudem se zvláštní senát řídil následující úvahou:

Ochrana osobních údajů byla po roce 1991 upravena zákonem č. 256/1992 Sb., o ochraně osobních údajů v informačních systémech. Ten v § 20 písm. a) a d) uváděl: „*V případě porušení povinností provozovatele uvedených v § 17 vzniká oprávněné fyzické osobě vůči provozovateli nárok na: a) zadržetí se takového jednání, odstranění závadného stavu, vydání bezdůvodného obobacení tomuto subjektu, na jehož úkor bylo toto obobacení získáno, a poskytnutí zadostiučinění (omluvy, opravy) tomu, jehož porušení povinností poškodilo, na náklady provozovatele; d) zaplacení přiměřené peněžní úhrady, jestliže bylo porušeno její právo na zachování lidské důstojnosti, osobní cti, dobré pověsti a na ochranu jejího jména, pokud není postižitelná stávajícími občanskoprávními a obchodněprávními instituty*“. Dle § 23 měly spory vyplývající z uplatňování práv a povinností podle tohoto zákona řešit soudy.

S účinností od 1. 6. 2000 upravuje oblast ochrany osobních údajů zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a změně některých zákonů (dále jen „zákon o ochraně osobních údajů“). Do 25. 7. 2004 platilo, že pokud subjekt údajů dle zákona o ochraně osobních údajů (dále jen „subjekt“) zjistil, že správce nebo zpracovatel údajů porušil své povinnosti, měl právo obrátit se na Úřad se žádostí o zajištění opatření k nápravě. Subjekt mohl dle § 21 odst. 2 písm. a) zákona o ochraně osobních údajů požadovat, aby se správce nebo zpracovatel zdržel svého jednání, odstranil vadný stav, omluvil se nebo poskytl jiné zadostiučinění. Dle § 21 odst. 2 písm. d) výše uvedeného zákona mohl dále požadovat zaplacení peněžité náhrady, jestliže tím bylo porušeno jeho právo na lidskou důstojnost, osobní čest, dobrou pověst či právo na ochranu jména. Jak vyplývalo z usnesení zvláštního senátu ze dne 10. 3. 2004, sp. zn. Konf 11/2003: „*Domáhá-li se někdo vůči správci nebo zpracovateli osobních údajů tobo, aby správce nebo zpracovatel zajistil opatření k nápravě, spočívající ve zadržetí se určitého nakládání s osobními údaji, vzniklý závadný stav odstranil nebo poskytl na své náklady omluvu nebo jiné zadostiučinění [§ 21 odst. 2 písm. a) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů], není rozhodnutí o takové žádosti v pravomoci soudu, ale Úřadu pro ochranu osobních údajů. Nic na tom nemění, že takový návrh byl podán v době od 1. 6. do 31. 12. 2002, kdy ustanovení § 9 odst. 2 písm. b) o. s. ř., ve znění tehdy účinném, upravovalo věcnou příslušnost krajských soudů pro rozhodování ve sporech vyplývajících z uplatňování práv*

a povinností podle právních předpisů o ochraně osobních údajů v informačních systémech podle staršího zákona č. 256/1992 Sb.; nešlo o ustanovení kompetenční, zakládající pravomoc soudu, a po datu 1. 6. 2002 se stalo obsoletním“.

O všech způsobech zajištění opatření k nápravě dle zákona o ochraně osobních údajů proto rozhodoval Úřad.

K výrazným změnám zákona o ochraně osobních údajů došlo zákonem č. 439/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, platný a účinný od 26. 7. 2004. Důvodová zpráva k zákonu uvádí: *„Změna ustanovení § 21 až 24, která se týkají ochrany práv subjektu údajů, je navrhována z několika důvodů. Tím nejdůležitějším je dosavadní zkušenost s aplikací § 21 a násl., kdy se přístup Úřadu, přístup subjektů údajů a přístup soudů, nepodařilo sjednotit v tom směru, že Úřad jako ústřední správní úřad nemůže v takovém případě ve své kompetenci řešit spory mezi správcem, zpracovatelem a subjektem údajů o odstranění následků neoprávněných zásahů do soukromí subjektů údajů a druh, popřípadě výši náhrady. Stejně i v případech náhrady škody vzniklé subjektu údajů v souvislosti se zpracováním jeho údajů není přípustné, aby tyto případy řešil správní úřad. Proto se navrhuje, aby kompetence Úřadu byla v tomto případě odpovídající jeho postavení a Úřad mohl na základě podnětu subjektu údajů postupovat vůči správci nebo zpracovateli prostředky pro správní úřad obvyklými, a případy, kdy jsou vznášeny nároky na náhradu nemajetkové újmy nebo náhradu škody, svěřit do pravomoci soudů, jak je tomu ostatně obvyklé i v ostatních případech zásahů do práva na ochranu osobnosti“.*

Z § 21 zákona o ochraně osobních údajů byla odstraněna veškerá ustanovení, která se týkala poskytování zadostiučinění, placení peněžité náhrady, atd. Nově může sám subjekt požadovat, aby správce podal vysvětlení nebo odstranil takto vzniklý stav. Pokud toto správce neučiní, může se subjekt obrátit na Úřad. Ten také může přijímat přímé podněty od subjektu.

Z § 29 zákona o ochraně osobních údajů a z § 21 tohoto zákona již od roku 2004 nevyplývá jakákoli pravomoc Úřadu týkající se zajišťování opatření k nápravě ve smyslu poskytnutí zadostiučinění.

Zákon č. 439/2004 Sb. dále nově upravil v § 21 odst. 5: *„Pokud vznikla v důsledku zpracování osobních údajů subjektu údajů jiná než majetková újma, postupuje se při uplatňování jejího nároku podle zvláštního zákona“.* Tímto zákonem byl občanský zákoník, konkrétně § 13 obč. zák. Veškeré pravomoci k rozhodování Úřadu o náhradě za nemajetkovou újmu byly Úřadu odňaty. Důvody k těmto změnám byly uvedeny v důvodové zprávě k zákonu č. 439/2004 Sb.

Jak vyplývá z výše uvedeného vývoje právní úpravy, zákon o ochraně osobních údajů se pokusil původně co nejvíce rozšířit pravomoc Úřadu. Novelou z roku 2004 ale tyto pravomoci přenesl zpět na soudy. Úřad je správním úřadem, který má stanovenou určitou míru nezávislosti a pravomocí, ale který nemůže nahrazovat rozhodování soudů. Úřad je nyní oprávněn dle § 29 zákona o ochraně osobních údajů mimo jiné provádět dozor nad dodržováním povinností stanovených zákonem o ochraně osobních údajů, přijímat podněty a stížnosti na porušení povinností stanovených zákonem, projednávat přestupky a jiné správní delikty a udělovat pokuty. Není však oprávněn rozhodovat o výši náhrady škody za porušení povinností zpracovatele osobních údajů, nemůže rozhodovat o náhradě za nemajetkovou újmu. Tyto pravomoci příslušejí soudům.

V řešeném případě soud připustil rozšíření žaloby o uložení povinnosti žalované omluvit se žalobci za neoprávněné a nadbytečné zjišťování a evidování jeho osobních údajů, a to při jednání dne 15. března 2004. Právní moc usnesení Okresního soudu v Benešově ze dne 19. července 2004, čj. 10 C 939/2004 - 2, nastala dne 15. prosince 2004, tedy po účinnosti novely

č. 439/2004 Sb., a věc byla postoupena Úřadu dne 17. června 2005. V usnesení sp. zn. Konf 11/2011 opakoval zvláštní senát, že rozhoduje o kompetenčním sporu podle skutkového a právního stavu ke dni svého rozhodnutí (srov. usnesení zvláštního senátu ze dne 24. 11. 2004, č. j. Konf 3/2003 - 18, publikované pod č. 485/2005 Sb. NSS, www.nssoud.cz).

Jak z výše uvedeného vyplývá, od novely zákona o ochraně osobních údajů, provedené zákonem č. 439/2004 Sb., nemůže již Úřad rozhodovat o náhradě za porušení povinností dle tohoto zákona. Proto zvláštní senát usnesením dle § 5 odst. 1 zákona č. 131/2002 Sb. rozhodl, že věc, týkající se zaplacení nemajetkové újmy, projedná a rozhodne soud.

Zvláštní senát podle § 5 odst. 3 zákona č. 131/2002 Sb. zruší rozhodnutí, kterým strana kompetenčního sporu popřela svou pravomoc o věci rozhodovat, ačkoliv podle rozhodnutí zvláštního senátu je vydání rozhodnutí ve věci uvedené v návrhu na zahájení řízení v její pravomoci. Dalším výrokem proto zvláštní senát zrušil usnesení Okresního soudu v Benešově a navazující usnesení Krajského soudu v Praze i Nejvyššího soudu ČR.

Pravomocné rozhodnutí zvláštního senátu je podle § 5 odst. 5 zákona č. 131/2002 Sb., závazné pro strany kompetenčního sporu, účastníky řízení, v němž spor vznikl, pro správní orgány [§ 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s.] i soudy. Dále bude tedy Okresní soud v Benešově pokračovat v řízení o podané žalobě.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 29. března 2013

JUDr. Michal Mazanec
předseda zvláštního senátu